

Personakt Johan Hårberg (1736 - 1816)

Soldaten Johan Hårberg.

Född 1736 i Järna, Stockholms län.1,2

Soldat 562, vid Södermanlands regemente, Nyköpings kompani, Hårby rote och torp No. SR-00-0562

Militärtjänst (32) 1768 i Övningsheden Lilla Malma, Södermanlands län (D), Militärt övningsområde .3

Antagen som soldat:.

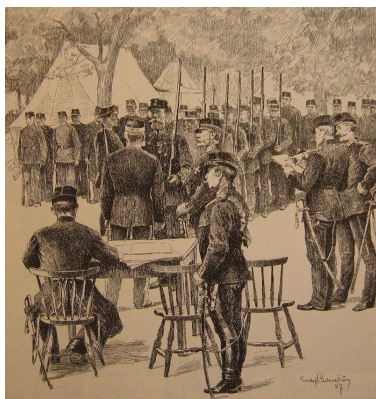
Aktnummer: SR-00-0562-1768, Regemente: Södermanlands regemente, Rote: Hårby, Kompani: NYKÖPINGS .

Socken: FRUSTUNA

Soldat (32) 1768 i Övningsheden Lilla Malma, Södermanlands län (D), Militärt övningsområde .4

Antagen som soldat: Aktnummer: SR-00-0562-1768, Regemente: Södermanlands regemente, Rote: Hårby,

Kompani: NYKÖPINGS Socken: FRUSTUNA

Militärtjänst (57) 1793-05-27 i Övningsheden Lilla Malma, Södermanlands län (D), Militärt övningsområde

.5

Antagen som soldat No. 562 Vid Södermanlands regemente, Nyköpings kompani, Hårby rote. Får avsked för "obotlig skada i fötterna av kanonkula i kriget, anmäld till underhåll"

Generalmönstring.

Död (80) 1816-01-09 i Frustuna-Kattnäs, Södermanlands län, Magsjönäs.6 *Dödsorsak*: Lungsot .

Ålder 42 år en månad och 25 dagar

Bouppteckning (80) 1816-02-24 i Frustuna-Kattnäs, Södermanlands län, Magsjönäs.7

Notering:

Jordbruket.

Jordbrukets förnyare är en beteckning man kan sätta på soldaten i det ständiga knekthållet. Om det var något förutom att försvara landet som soldaterna var bra på, är det just detta att odla marken.

I de flesta socknar runt om i landet, lade man soldattorpen utanför byn. Det var på den gemensamma utmarken som soldattorpen växte upp. I avtalen mellan allmogen och kungen stadgades att marken som avdelades skulle var ca ½ tunnland och den bästa i socknen. Men eftersom den bästa jorden i byarna redan var upptagen lades soldattorpen på byns allmänning eller utmark.

Genom att förvandla stenig skogsmark, vattensjuka gläntor till bördig åkerjord blev soldatens odlargärning stor. När det gäller fähuset som hörde till torpet skulle detta ha samma mått som bostadshuset och rymma två kor, samt plats för några får, höns och gris.

När det gällde dragdjur var soldaten hänvisad till roteböndernas goda vilja. I vissa kontrakt mellan soldaten och roten var stadgat att dragare skulle ställas till soldatens förfogande.

Under de första decennierna av det ständiga knekthållet, i slutet av 1600-talet, var nyodlingen som störst. Även om det fanns inskrivet i kontraktet att rotens bönder skulle hjälpa till med soldattorpets skötsel var det naturligt att det endast blev det nödvändigaste som gjordes, när soldaten inte var hemma.

Beräkningar har gjort gällande att 90 % av alla torp i mitten av 1700-talet hade nyodlat markområden. Vid närmare studier av skifteshandlingar upptäcktes hur värdefull den jord var som soldaten odlat upp. Det är inte sällan det uppstår diskussioner om just knektjorden. I de allra flesta fall vill alla i byn ha denna, eftersom den ansågs vara av bästa kvalitet.

Begrunda då att ingen ville ha denna jord när Knekthållet infördes eftersom det var byns utmark som ansågs var den sämsta. Vid storskiftet i mitten av 1700-talet och laga skifte i slutet av 1820-talet lade man beslag på soldatjorden och hänvisade soldaten till utmarken, där han åter fick börja nyodla. Många soldater tog sig an uppgiften med stor iver. Men det fanns torp som efter laga skiftet på 1800-talet, kom att stå tomma. Rotens bönder odlade då den gamla knektjorden.

Detta förde med sig att rotens bönder, istället för att hålla soldat, betalade en vakansavgift till staten. Genom detta tillvägagångssätt hade det aktuella regementet möjlighet att styra pengarna som kom in som vakansavgifter till verksamheten.

För att uppmuntra de som ägnade sig åt nyodlingsarbetet inrättades Patriotiska Sällskapets odlingsmedalj. Denna medalj var det ett flertal soldater som under första decennierna av 1900-talet fick motta. Bland dem är soldaten nr 718 vid Skaraborgs regemente, Skånings kompani, Johan Ljungberg.

Han hade, tillsammans med hustru Emma Kristina Jansdotter och med hjälp av de fyra barnen, odlat upp och som prästen skriver när han föreslår Ljungberg, ”utfört ett enastående röjningsarbete och förvandlat delar av lägenheten, som varit särdeles stenbunden och oländig, till fruktbar mark”. Soldaten hade under sina vandringar på kontinenten möjlighet att ta med nya sädeslag och nya odlingsmetoder hem till Sverige.

Många av soldaterna i det ständiga knekthållets organisation försökte att nyodla på ett sådant sätt att man skulle klara sig på den jorden gav.⁸

Äktenskap med Kerstin Olofsdotter. Född 1748.

Barn:

Anders Jansson Frölander. Född 1771-12-05 i Frustuna-Kattnäs, Södermanlands län, Hårby hage.

Äktenskap med Brita Christina Ersdotter. Född 1784-08-25 i Sköldinge, Södermanlands län,

Varbo kvarn. Far: Fröhandlaren Eric Lönnberg. Född 1755. Mor: Anna Jonsdotter. Född 1754.

Källor

1. Soldaktregistret.
2. Husförhörslängder. Frustuna AI:3 (1810-1815) Bild 35 / sid 29.
3. Soldaktregistret.
4. Generalmönsterrulla, AD Online, Generalmönsterrulla. Generalmönsterrullor - Södermanlands regemente 147 (1789-1789) Bild 440.
5. Generalmönsterrulla. Generalmönsterrullor - Södermanlands regemente 148 (1793-1793) Bild 236 / sid 461.
6. Död- och begravningsbok, AD Oneline, Död- och begravningsbok. Frustuna F:1 (1793-1844) Bild 37.
7. Bouppteckning. Daga häradsrätt FII:11 (1816-1819) Bild 410 / sid 39.
8. Centrala soldatregister, Skövde.